

— et aktuelt læremiddel
i tidsskriftform

NORSKnytt

ISSN 0801 5368

- Bussbilletten og bruksanvisningen er sakprosa
- Ta i bruk flere språklige virkemidler
- Figurdikt, bildebokstaver og bildeord
- Prøv deg selv som omsetjar
- Nordmenn best i grannespråkforståing
- Sett seksten sjanger på rett plass
- Graffiti – folkediktning i miniformat

- Ta en skrivesjekk
- Homonymer på kryss og tvers
- Norsknytt besøker Shakespeare og Dickens
- Norskkryss 2 – 2005, nynorsk
- Norskkryss 2 – 2005, bokmål
- Tentamen i norsk, bokmål
- Ordgåter, bygg ut ord
- Syng og skriv: Syng om venner

Norsknytt har internettseite
www.norsknytt.no

E-post: post@norsknytt.no

Hovedsiden
om NORSKNytt
Abonnement
Våre lydkassetter

Et metodikk- og aktivitetsblad for norskfaget i grunnskolen

NORSKNYTT

gir variasjon og liv til norskundervisninga

NORSKFAGET/NORSKNYTT:

Årgang 1990:	«Norsknytt 1/90, 2/90 og 3/90»	50,-
Årgang 1991:	«Norsknytt 1/91, 2/91 og 3/91»	50,-
Årgang 1992:	«Norsknytt 1/92, 2/92, 3/92 og 4/92»	50,-

FØLGENDE ÅRGANGER VIL VI FORTSATT HA PÅ LAGER:

Årgang 1993:	«Norsknytt 1/93, 2/93, 3/93 og 4/93»	200,-
Årgang 1994:	«Norsknytt 1/94, 2/94, 3/94 og 4/94»	200,-
Årgang 1995:	«Norsknytt 1/95, 2/95, 3/95 og 4/95»	200,-
Årgang 1996:	«Norsknytt 1/96, 2/96, 3/96 og 4/96»	200,-
Årgang 1997:	«Norsknytt 1/97, 2/97, 3/97 og 4/97»	200,-
Årgang 1998:	«Norsknytt 1/98, 2/98, 3/98 og 4/98»	200,-
Årgang 1999:	«Norsknytt 1/99, 2/99, 3/99 og 4/99»	200,-
Årgang 2000:	«Norsknytt 1/00, 2/00, 3/00 og 4/00»	200,-
Årgang 2001:	«Norsknytt 1/01, 2/01, 3/01 og 4/01»	200,-
Årgang 2002:	«Norsknytt 1/02, 2/02, 3/02 og 4/02»	200,-
Årgang 2003:	“Norsknytt 1/03, 2/03, 3/03 og 4/03”	200,-
Årgang 2004:	“Norsknytt 1/04, 2/04, 3/04 og 4/04”	200,-
STORKRYSS A3-format (til opphenging der folk samles)		kr. 25,- pr. stk.

NB! Porto/forsendelsesomkostninger kommer i tillegg.

Send bestilling til: **NORSKNYTT**
PB 303
7601 LEVANGER

Ønskes et større antall av
enkelte hefter, be om
pristilbud.

E-post: post@norsknytt.no

Norsknytt tilbyr kassetter til bruk i undervisningen. Her fins opplesninger av dikt og prosa, konkurranser i grannespårk og ordkunnskap m.m. Tre av kassettene inneholder viser og sanger tilrettelagt for skolebruk. Be om tilbud på kassettene.

NORSKnytt

Utgiver: NORSKNYTT ANS

Redaksjon: NORSKNYTT, Postboks 399,
7801 NAMSOS, telefon 74 27 42 96

Abonnement: NORSKNYTT, Postboks 303, 7601 LEVANGER, tlf. 91 7735 34

E-post: post@norsknytt.no – Internett: www.norsknytt.no

Redaktør: Jon Hildrum © Kopiering av stoff som er tilrettelagt for elever, er tillatt.

Abonnement (4 NR. PR. ÅR) KR. 440,- PR. ÅR.

NR 2 - 2005 (103)

MAI

31. ÅRGANG

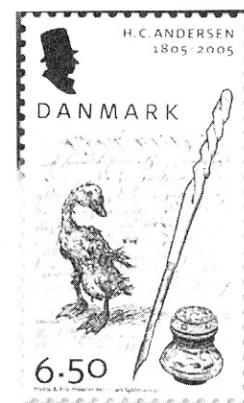

Delta i jubileer og markeringer

Vi er i året med de mange jubileer og markeringer. Hundreårsmarkeringen for oppløsningen av unionen med Sverige er også interessant sett fra litteraturhistorisk ståsted. Mange av våre kjente diktere som levde først på 1900-tallet, engasjerte seg sterkt i samtidshendingene. Det er ikke vanskelig å finne samtidshistoriske spor i tekstene til Bjørnson, Ibsen, Kielland, Sivle, Hamsun og flere. I forbindelse med hundreårsmarkeringene i år, trekkes fortidas store personligheter og verkenes deres fram. Gjennom biografier og andre skrifter får vi se personene og verkene deres i nytt lys. Det er tankevekkende og lærerikt.

På skoleelever bør slike historiske markeringer virke motiverende. De ser at personer og hendinger som omtales i skolebøkene, også får oppmerksomhet i dagens moderne medier. Skolene er aktivt med i jubileumsmarkeringene.

Flere store diktere ville ha rundet runde år i år. I nordisk sammenheng får den danske eventyrkongen H. C. Andersen heder. Blant annet er morsomme frimerker med motiver fra hans eventyr i salg. Her i landet feires det at det er hundre år siden dikterne Inger Hagerup, Zinken Hopp og Louis Kvalstad ble født. 5. mars 2005 ble hundreårsdagen for Amalie Skrams død markert. Det er viktig for kulturlivet at mediene og skolen viser kunstnerne oppmerksomhet på slike dager.

Bussbilletten og bruksanvisningen er sakprosa

Det er uvant å tenke på at vi i dagliglivet omgir oss med en mengde faglitterære tekster. Verdens første professor i sakprosa, Johan Laurits Tønnesson, fastslår at vi i dagliglivet stadig støter på sakprosatekster. Parkeringsbeviset, frimerkene, pengesedlene og mange andre trykksaker som gir informasjoner, er faglitterære sjanger. I en artikkel på side 3 anbefaler vi at folk som bruker språket, oftere tar i bruk de mange virkemidlene som står til rådighet.

Med overraskende virkemidler når språkbrukeren lettere fram med budskapet sitt. Norsknytt har tidligere vist eksempler på hvordan eventyr kan framstå som dagsnyttmeldinger. En personbeskrivelse kan formes som ei etterlysning, og en bybrann kan beskrives i ei skillingsvise. Slike omskrivninger (sjangertransponeringer) gir variasjon og kan ofte bli humoristiske, humoren er som kjent en nyttig medspiller i alle former for språklig formidling.

Kryssordvinnere i Norsknytt 1 – 2005

Nynorsk

Christian Gangstad, 9 A, Testmann Minne Skole, 7120 Leksvik
Mone Helen Antonsen, 9 B, Gaustad ungdomsskole, 1626 Manstad
Camilla Johansen, 8 D, Sortland ungdomsskole, 8401 Sortland
Marita Johannessen, 10., Moldjord skole, 8110 Moldjord

Bokmål

Jo Korsvold, 8 B, Selbu ungdomsskole, 7580 Selbu
Peter Skarstein, 8 B, Evje ungdomsskule, 4735 Evje
Mari Thomassen, 9 ij, Osterøy ungdomsskule, 5282 Lonevåg
Annette Myhre, 9 C, Såner ungdomsskole, 1550 Hølen

I anledning våren deler vi ut en ekstrapremie for tydelig skrift og god orden i kryssordløsningene til 10. klasse ved Moldjord skole i Beiarn kommune. Vi gratulerer.

Velkommen med kryssord! Kryssordløsning er en lærerik og morsom syssel.

De første kryssordene

Kryssordoppgaver fantes allerede på 1800-tallet, men det var først etter 1900 at de ble alminnelig utbredt og populære.
Den engelskfødte Arthur Wynne (død 1945) regnes som "far" til det moderne kryssordet. Hans første kryssordoppgave stod i avisa "New York World" 21. desember 1913 og hadde 32 stikkord.
I 1920-årene ble kryssordoppgaver meget populære i amerikanske aviser og tidsskrifter. Omkring 1925 kom de første kryssordene til Norge via England.

Elevene planker stoff fra internett

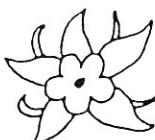
Elevene laster ned stoff fra internett og leverer det som egne oppgavesvar. Dette er et problem i skolen. Enkelte skoler har sluttet å gi elevene langvarsoppgaver som heimearbeid. De arrangerer i stedet jevnlige prøver på skolen for å være sikker på å få et rett bilde av elevenes standpunkt i norsk skriftlig.

Det er foreslått flere rådgjerder mot at elevene bruker stoff fra internett uten selv å bearbeide det. Krav om at svaret skal skrives på nynorsk kan stilles i begrenset omfang når elevene har nynorsk som sidemål. (Artikler på nynorsk finnes sjeldent på internett.) Et annet krav kan være at svaret skal formes som intervju, hørespill, essay eller andre sjangerer som avviker fra artikkelsjangeren. Det tvinger eleven til å bearbeide stoffet som hentes fra internett. (Artikkelen er den vanligste brukssjangeren på internett.)

Regelen må være at elevene følger god skriveskikk og alltid oppgir kilden i tilknytning til alle svar som leveres til vurdering.

Lag forfatterrebuser for hverandre

Hvilke kjente norske forfattere (etternavn) skjuler seg i disse rebusene?

1 Engelsk kjøtt + engelsk himmellegeme	2 Oase + ujevn + bokstav nr. 16
3 Nyn. pronomen + månefase + bokstav nr. 18	4 By i Tyskland + stat

Sakprosaen må få større oppmerksomhet i skolen

Ta flere språklige virkemidler i bruk

De fleste som skriver tar i bruk for få språklig virkemidler. I store ordlistene fins mer enn en kvart million ord. Av sjangerer har vi mer enn halvt hundre. Mange skilletegn står ubrukt. Sjeldent ser vi at språkbrukerne veksler mellom ulike stilartene høyprosa, normalprosa og lavprosa. Få krydrer tekstene med dialektord. I likhet med pianistene har språkbrukerne et bredt register til sin rådighet, men når språkbrukerne ”spiller”, bruker de ofte bare tangentene nærmest nøkkelhullet. Med flittigere bruk av en større del av det språklige registret, vil tekstene bli mer livaktige, og budskapet kommer tydeligere fram.

Vi er omgitt av sakprosatekster

Her til lands har vi nylig fått verdens første professor i sakprosa. Han heter Johan Laurits Tønnesson og er ansatt ved Universitetet i Oslo. – Vi er omgitt av sakprosatekster, sier Tønnesson til ”Bulletin”, som er medlemsbladet for Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening. Professoren fortsetter:

- Du finner dem (sakprosatekstene) på nær sagt alle produkter i dagligvarebutikken, i brev fra banken, på arbeidsplassen og på skolen. Stadig flere må produsere skriftlig prosa i arbeidslivet. Også rengjøringsarbeidere, sjukepleiere og trailersjåfører er blitt tekstprodusenter i stor stil.

I norsktimene slaktes og ”avsløres” reklametekstene

Professor Tønnesson er kritisk innstilt til den innstilling skolen har til enkelte sakprosatekster: - I skolens norsktimer er det blitt sedvane å slakte og ”avsløre” reklametekster, mens man behandler essays og kåserier med ydmyk respekt. Jeg håper vi kommer dit hen at man i skolen lar skjønn- og faglitteraturen gjennomgå den samme kritiske, og ”avslørende” analysen, men også den begeistrede, hvor man jakter på teksts skatter. Målet for sakprosastudiet er at studentene skal bli bedre lesere og bedre formidlere.

Tønnesen forteller at hans studenter gyver løs på all slags sakprosa, også på teksten på fløtekartongen. - Vi ser på det kommunikative formålet både fra tekstprodusentenes og lesernes side, sier han.

La elevene rydde opp i sjangrene

For at elevene skal bli oppmerksomme på det brede utvalget av sjangerer som fins, har vi på sidene 11 og 12 i dette nummer av NORSKNYTT satt inn opprydningsoppgaven ”Sett sekstien sjangerer på rett plass”. Her får elevene i oppgave å skille de skjønnlitterære og faglitterære sjangerer fra hverandre. I tillegg skal de gruppere sjangrene i undersjangrer. Vi må understreke i slike oppgaver fins det ingen absolutte fasitlösninger. Hovedsaken er at arbeidet fører til fruktbare diskusjoner som vekker interesse for litteratur av mange slag. Elevene kan gjerne få i tilleggsoppgave å nevne litterære titler i tilknytning til en del av sjangernavnene.

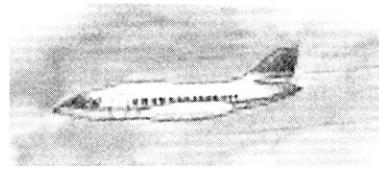
Er disse tekstene sakprosa? Hvorfor?

TILBEREDNING:	INGREDIENSER:
1. Tøm posens innhold i en kopp	Sukker, skummet melk, fettredusert kakaoopulver (9,5%), maltodekstrin, vegetabilisk fett, salt, aroma (vanillin).
2. Tilsett kokende vann (ca. 2 dl).	NETTOVEKT: 10 poser á 32 g gir 10 posjonene á 2 dl
3. Rør om.	OPPBEVARING: Tørt og ikke over normal romtemperatur

259801 056643400077271-0	
-----	-----
NSB AS	TOG 434 27.02.04 11:35
Trønderbanen	Gyldig til 14:01
SONET. FRADRAG	STEINKJER 600
	VÄRNES 500
FL	Pris: ***52,00

Studér denne sakprosateksten

Fra flyets historie

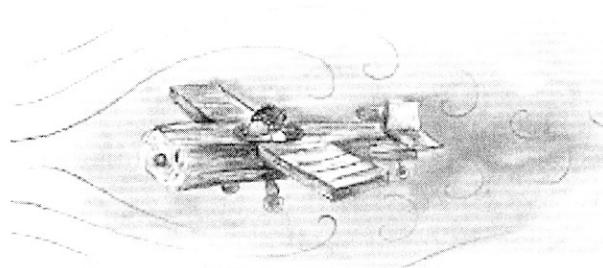
Tekst 1

- 1 Flyets historie begynner med Leonardo da Vinci, 1452-1519, som tegnet et fly som liknet en fugl.
- 2 To franskmenn, brødrene Montgolfier, var de første som greide å holde seg oppe i lufta en lengre stund.
- 3 Det var i en luftballong fylt med varmluft.
- 4 I 1903 greide de to amerikanske brødrene Wright å holde et motordrevet fly oppe i lufta.
- 5 Et stort framsteg var det da amerikaren Charles Lindbergh i året 1927 fløy strekningen New York – Paris på 33 1/2 time.
- 6 I 1932 gjorde den amerikanske flygeren Amelia Earhart en stor bragd. Som første kvinne fløy hun alene over Atlanterhavet, fra Newfoundland til Nord-Irland.

Tekst 2

- 1 Flyets historie begynner med italieneren Leonardo da Vinci, som tegnet et fly som liknet en fugl.
- 2 Brødrene Montgolfier var de første som greide å holde seg oppe i lufta en lengre stund (1783).
- 3 Det var i en diger luftballong.
- 4 I 1903 greide to amerikanske brødre å holde et fly oppe i lufta i 59 sekunder.
- 5 Et stort framsteg var det da amerikaren Charles Lindbergh i et enmotors fly fløy strekningen New York – Paris.
- 6 I 1932 gjorde Amelia Earhart en stor bragd. Som første kvinne fløy hun alene over Atlanterhavet, fra Newfoundland til Nord-Irland.

Leser du nøyaktig?

Ja, nå kan du prøve deg selv. Over står det to tekster, som hver er delt i seks punkter. Tekstene er nokså like, men ikke helt. Les dem nøyne, punkt for punkt, og gjør disse oppgavene:

- 1 Hvilke opplysninger i tekst 1 fins ikke i tekst 2? Skriv opplysningene punkt for punkt i skriveboka di fra 1 til 6. For eksempel: punkt 1: 1452-1519.
- 2 Hvilke opplysninger i tekst 2 fins ikke i tekst 1? Skriv opplysningene punkt for punkt på samme måte.
- 3 Skriv en ny tekst der du fletter inn alle opplysningene i de to tekstene.

FIGUR-DIKT

2

Hvis jeg var en SOL
kunne jeg komme
og forsvinne og gjøre
menneskene glade.

3

Hvis jeg var en
TRÄPP
ville jeg ha vært det
før skoens tid.

4

Hvis jeg var en STRÅLE
ville jeg LYSE på
SKYGGEN i

6

Hvis jeg var en ROBÅT på
BØLGE BLÅ, ville jeg FLY
AVSTED

1

Hvis jeg var en BRANN
ville de slukke meg med SMELTE
vann

Ordlek – bildebokstaver og bildeord

Et dikt taler først og fremst til oss gjennom det vanlige trykte ord. Men vi kan gjøre meningsinnholdet i ordene tydeligere og dessuten glede oss ved å få arbeide med ordene på en ny måte:

- 1) å skrive eller tegne bokstavene i et ord på en spesiell måte.
Vi lager *bildebokstaver*. Vi kan også lage tegninger omkring bokstavene.
- 2) å stille opp bokstavene i et ord på en bestemt måte. Vi lager *bildeord*.

Eksempler på ord formet med bildebokstaver:

Eksempler på bildeord:

5 Hvis jeg var en bølge
ville jeg være våt;

Oppgaver

1. a) Form disse ordene med bildebokstaver:

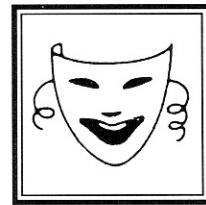
lys	røtter	mugg
mose	bark	pil
dryppe	brann	smelte

b) Finn selv noen ord som du former med bildebokstaver.
2. a) Form bildeord av disse ordene:

jordskjelv	flaggstang	meitemark
steinras	stup	speil
slurvet	skrek	

b) Finn selv noen ord som du former som bildeord.
Gå på jakt etter bildebokstaver og bildeord i aviser og blad. I reklame blir slike virkemidler brukt. Lag en utklippsside med bildebokstaver og bildeord i diktboka di.

Når vi leser hva den ene personen i en dialog sier, aner vi fort hva samtalen dreier seg om. Lag selv dialoger med «hull» i. La klassekameratene fylle «hullene» med replikker.

Lag svar-replikker

Her følger et lite utdrag av skuespillet “OBS møte pågår” av den svenske forfatteren P.C. Jersild. Agneta og Bosse snakker sammen. Men her er bare Agnetes replikker tatt med. Lag selv passende svar-replikker til Bosse, slik at vi får en dialog som henger sammen. Spill dialogen når den er skrevet ferdig.

Agnete: - Her kommer jeg med posten. Det var visst bare noen reklamebrosjyrer - (Hun tar opp posten)

Bosse: _____

Agnete: - Nei, ikke i dag heller. Jo, her er et kort. Vent litt så skal jeg se. (Anne tar på seg brillene.)

Bosse: (utålmodig): _____

Agnete: - Vent litt nå. De har hatt litt trøbbel med magen. Men det er bedre...

Bosse: _____

Agnete: - Jo, været har vært fint. “Vi bader hver dag i det blå Middelhav,” står det.

Bosse: _____

Agnete: - Det er så utydelig. Vansklig å se noe av poststemplen.

Bosse: _____

_____

Agnete: - Nei... “Kjære mamma og pappa”, slik begynner det.

Bosse: _____

_____

Agnete: - Hva det forestiller?

Bosse: _____

_____

Prøv deg som omsetjar!

Her kjem nokre engelske tekstar, Vel ut nokre av dei, og prøv om du kan setje dei om til levande og god nynorsk.

Father and son

Peter: - My father keeps telling me that when he was my age, he was working hard to help his family. What can I tell him?

Ann: - Tell him that when Elvis Presley was his age he had been a millionaire for 15 years and dead for five.

This is just to say

I have eaten
the plums
that were in
the icebox

and which
you were probably
saving
for breakfast

Forgive me
they were delicious
so sweet
and so cold

W. Carlos
Williams

Idiots

Tom was talking with the other kids in the class about something. After a while Tom got angry and shouted: "Half of this class are idiots!" The teacher asked Tom to apologize for his unkind words. Tom stood up slowly. Then he said: "I'm sorry. Half of this class are not idiots."

Parents

John: - I'll be a bit nicer to my parents. It won't be difficult. I only see them when we eat.

Things to say to get out of walking the dog

- Aw Ma, do I have to?
- I don't feel well.
- He doesn't have to go out, I'm sure.
- I'm already undressed.
- I have too much homework.
- Ask Leslie to do it.
- I'm sleeping.
- It's pouring rain outside.
- I can't find his leash.
- Walk the dog? What dog?

Shelly Matsil

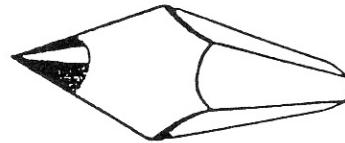
Today

Today is the day when you trip over your slippers, can't find your socks, get tooth-paste on your shirt, drop your teacup, miss the bus, are late for school, lose your keys, forget your books, slip on a banana-skin, cut your thumb, get the blame for everything, have to clean your room, get the hiccups, give up and go to bed but can't sleep.

Apologize: be om orsaking for
blame: skyld
hiccups: hikke

leash: halsband
slippers: tøfler
trip: snåve, deise

Vi jakter på ord med diftonger i

En diftong (tvelyd eller dobbeltvokal) er to ulike vokaler uttalt etter hverandre i samme stavelse, for eksempel sau, røys, hei.

Svar med ord som inneholder en diftong.

- 1 Norsk fylke _____
- 2 Byfjell i Bergen _____
- 3 Et norsk politisk parti _____
- 4 Nynorsk artikkkel _____
- 5 Kommune på Nordmøre _____
- 6 Noe alle babyer bruker _____
- 7 Et nynorsk dagnavn _____
- 8 Norsk visedikter nr. 1 _____
- 9 Bilmerke _____
- 10 Norsk hilsningsord _____
- 11 Engelsk svarord _____
- 12 Nektingsord _____
- 13 Treblåseinstrument _____
- 14 Årstdid (nynorsk og bokmål) _____
- 15 Dyrelyd (husdyr) _____
- 16 Høgste fjell i Sverige _____
- 17 Hurtigruteanløp _____
- 18 Verdensdel _____
- 19 Land i Europa (nynorsk) _____
- 20 Månedsnavn _____
- 21 "No --- det i li" _____
- 22 Skogsfugl (hunn) _____
- 23 Rovfugl _____
- 24 Vanlig fiskeslag _____
- 25 Norsk dyr med horn _____
- 26 Innsjø i Sør-Trøndelag _____
- 27 Farge (bokmål og nynorsk) _____
- 28 Farlig fisk _____
- 29 Jernbane og elv _____
- 30 Fisk og kommune _____
- 31 Husdyr _____
- 32 På treet _____
- 33 Sjokolademerke _____
- 34 På kjelke og spark _____
- 35 Der bodde Bj. Bjørnson _____
- 36 Øykommune i Sør-Trøndelag _____
- 37 Tårn i Paris _____
- 38 Oppdaget Grønland i 985 _____
- 39 Synsorgan _____
- 40 Innsjø i Glomma _____
- 41 Far til Per Aabel _____
- 42 Første romerske keiser _____
- 43 Navnetrekk _____
- 44 Gammelt navn på bil _____
- 45 Høgste fjelltopp i Telemark _____
- 46 Gulost _____
- 47 Grunnlovsstedet _____
- 48 Eviggrønn busk _____
- 49 Himmelretning (bokmål og nynorsk) _____
- 50 Det fins mange personnavn som inneholder diftonger. Du bør finne minst 20 - 30 slike navn. Det skal kun være navn som fins i norske navnebøker, og ikke sammensetninger av flere navn. Lykke til.

Nordmenn best i grannespråkforståing

Nordmenn er flinkest til å forstå grannespråkene. Nordmenn forstår svensk litt bedre enn dansk. Dette går fram av prosjektet Internordisk språkforståelse i en tid med øket internasjonalisering. Norsk har mye av ordtilfanget sitt felles med både svensk og dansk og har uttale felles med svensk. Dette gir litt av forklaringen på hvorfor nordmenn kommer best ut av denne undersøkelsen. I tillegg er nordmenn vant med språklig variasjon. Vi har positive holdninger til mangfoldet av dialektter, det har ikke svenskene. Kanskje kan det sies at svensk ikke er vanskeligere å forstå enn flere av de norske dialektene. Sidemålet har også bidratt til at nordmenn har fått et mjukt språkøre. At en hel generasjon nordmenn har sett mye svensk fjernsyn, har også virket positivt på språkforståelsen. Les mer om prosjektet på <http://www.nordkonkontakt.nu/>

Nedenfor kan du teste din grannespråkforståing. Her har vi også tatt med oppgaver på islandsk.

1 Hva betyr det islandske ordet solar-ring?	a) et døgn	b) leskedrikk	c) appelsin
2 Hva betyr det islandske ordet høggdeyfir?	a) øks	b) bedøvelse	c) støtfanger på en bil
3 Hva betyr det islandske ordet leikhús?	a) dukkehús	b) teater	c) barnehage
4 Hva betyr det islandske ordet eldflaug?	a) vulkan	b) rakett	c) gammel mann
5 Hvilken idrettsgren tenker du på når du hører ordet kringlukast?	a) tresteg	b) slegge	c) diskos
6 Hva betyr ordet smásaga?	a) novelle	b) ei lita sag	c) sommerklær for barn
7 Hvilket kjent skolefag tenker du på når du hører ordet landefræði?	a) naturfag	b) geografi	c) historie

A	B	C

1 Hva betyr det danske ordet biksemad?	a) lapskaus	b) hundemat	c) automat
2 Hva betyr det danske ordet frø?	a) et frø	b) ei ert	c) en frosk
3 Hva betyr det danske ordet grine? (verb)	a) å le	b) å gråte	c) å hoste
4 Hva betyr det danske ordet en killing?	a) en geitebukk	b) en kattunge	c) et drap
5 Hva betyr det danske ordet konservesdåse?	a) kassettpiller	b) en dum person	c) en hermetikkboks
6 Hva betyr det danske ordet et hold?	a) en liten skog	b) et lag (fotball)	c) et hull

1 hva betyr det svenske ordet tvål?	a) tvil	b) krangel	c) såpe
2 Hva betyr det svenske ordet bio?	a) kino	b) sykkel	c) sommerfugl
3 Hva betyr det svenske ordet glasøgon?	a) iskrem	b) glassøyne	c) briller
4 Hva betyr det svenske ordet semester?	a) ferie	b) rektor	c) et skoleår
5 Hva betyr det svenske ordet rock?	a) dress	b) rokk	c) frakk
6 Hva betyr det svenske ordet affär?	a) butikk	b) slåsskamp	c) frakk

Sett sekstien sjangrer på plass

En sjanger er en tekstype. Det fins mange ulike sjangrer. Nedenfor står 61 forskjellige sjangernavn hulter til bulter. Selvsagt fins det flere enn dem som er nevnt her.

Du skal plassere sjangernavna i de rette rubrikkene på arbeidsarket. Bruk gjerne oppslagsbøker. Et tips: Ingen av de fem rubrikkene skal inneholde færre enn ti sjangernavn når arbeidsarket er ferdig utfyldt.

	sketsj	reportasje	instruksjon
hymne	fabel		sagn
myte	saga	legende	
grøsser	annonse		anekdote
hørespill	skisse	skrøne	kåseri
rim	regle	oppskrift	stev
haiku	referat		
komedie	kronikk	limerick	
musikal	rocktekst		lignelse
tablå	vise	avisnotis	ballade
leder	tragedie	filmmanuskript	pantomime
intervju	opera	operette	revy
artikkel	leserbrev	novelle	
brev (formelle)	enkét	petitartikkell <i>(av film, bok, radio- eller fjernsynsprogram.)</i>	enakter
rapport	vits	roman	
søknad	bruksrettledning	eventyr	
	regler (ordensregler, spilleregler)	plakat	
		elling	
		foredrag	
		dagbok	

Skjønnlitteratur

1. Episke sjangerer

er fortellende dikting.

2. I dramasjangrene

er det personene selv som snakker
(synger) og handler

3. Lyrikksjangrene

skrives vanligvis i verseform

Faglitteratur

4. Avissjangerer

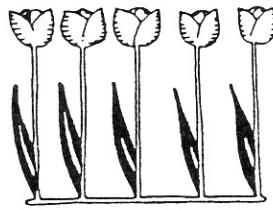
5. Andre fagsjangerer

Hvilken dialekt bruker disse personene?

Mange av de kjente dikterne og artistene våre bruker dialekt når de framfører tekstene sine. Hvilken dialekt bruker hver av disse? (Du kan velge svar mellom forslagene i rammen nedenfor.)

Alf Prøysen, DDE, Vazelina biloppføggersk, Jan Eggum, Halvdan Sivertsen, Åge Aleksandersen, Per Inge Torkildsen, Arthur «Oluf» Arntsen.

Totendialekt, trøndersk, bergensk, nordnorsk, hedemarksdialekt, rognlandsdialekt, trøndersk, nordnorsk.

En dialekt er en variant av nasjonsspråket som tales av en del av innbyggerne innenfor et område i språksamfunnet.

En dialekt kalles også et målføre.

Allerede i skoleloven av 1879 ble det fastslått at elevenes talemål skal danne utgangspunkt for morsmålsundervisninga.

	A	B	C
<i>Ein tronovér</i> a) trøndersk sauerase b) en stabeis c) et spinneredskap			
<i>Ei rokko</i> a) en trespade b) en ringdans c) en brødsort			
<i>Ein korell</i> a) en krangel b) et blåseinstrument c) en steinsort			
<i>Ei koks</i> a) en kvinnelig båtbygger b) et syredskap c) ei ause til å drikke av			
<i>Ein kauri</i> a) en liten sau b) en trespon for opptenning c) en lang, tynn nordlending			
<i>Ein utangi</i> a) ei ugagnskräke b) et værhardt sted ved havet c) et redskap i smia			
<i>Eit bokkeltre</i> a) en busk som vokser i fjæra b) en del av en gevstol c) en upraktisk person			
<i>Ein kjesil</i> a) en rask, lettføtt person b) lite dyr - i lemenfamilien c) et kjøkkenredskap			
<i>Ein stakall</i> a) en sta gammel mann b) en halvvoksen gutt c) et jordbruksredskap			
<i>Ormåt</i> a) ungene til ormen b) samleord for småinsekt c) morgenmåltid			
<i>Kiltråt</i> a) innfløkt b) dårlig skiføre c) lattermild			
<i>Karavorlig</i> a) trøtt b) kry c) sjener			

Løsning: b-a-a-c-b-a-c-a-b-b-a-b

“Ideboka mi” – ei bok som gir varig glede

Mange mennesker har ei bok der de skriver ned opplevelser, tanker, ideer og spørsmål som de er opptatt av. Her noterer de også ord og uttrykk og andre opplysninger som de gjerne vil huske. Dess mer de skriver i boka, dess mer verdifull blir den. Ikke for hvem som helst sjølsagt, men for eieren. Ei slik idebok er i høg grad ei personlig bok.

Notisbok på nattbordet

Vi hører ofte om forfattere og skrivende folk ellers som alltid har ei notisbok i lomma – slik at de kan skrive ned tanker og ideer straks de kommer. Det er heller ikke uvanlig at forfattere har ei notisbok på nattbordet. Ideer som skrives ned i slike bøker, kan senere brukes i forfatterens tekster. “Ideenene som kommer til meg er unike,” sa en forfatter. “Jeg må fange dem straks, ellers blir de borte for bestandig.”

Alle kan ha glede av ei idebok

Det er sjølsagt ikke bare forfattere som har nytte av ei idebok. Alle kan ha glede av ei slik bok. Men det oppdager en først når en er blitt vant med å bruke boka. Forutsetningen er at en er flittig til å skrive i boka. Skriv i ledige småstunder. Det er utrolig hvor mye en kan skrive på fem minutter.

“Ideboka” hjelper deg til å bli kjent med deg sjøl

Skriv om små og store hendinger i hverdagen din. Begynn med deg sjøl. Hvor lang er du? Hva veier du? Hvor bor du, og hva heter de nærmeste slektingene dine? Skriv i stikkordsform hva du driver med, og grei ut om hvordan du liker å holde på med de ulike gjøremålene som du nevner. Skriv ned tanker og meninger.

Hvordan er været? Hva slags vær trivs du best med? Hva spiser og drikker du? Hva smaker bra og hva faller i dårlig smak? Beskriv favorittmåltidet ditt. Hvordan er du kledd? Hva slags klær trivs du best i. Beskriv deg selv når du er pyntet til fest. Ei tegning eller et bilde vil friske opp teksten her. Hvilket dyr liker du best? Hvorfor?

Har du møtt personer som har gjort et spesielt inntrykk på deg? Hva likte du aller best ved disse personene. Beskriv noen av dem. Fortell om dine lese- og musikkinteresser. Hva slags bilder liker du best? Fortell.

Sett ord på tankene og meningene dine

Vi er ikke sikker på hva vi mener før vi har formulert, satt ord på, meningene våre. Derfor er det nyttig å skrive ned meninger og tanker. Hva mener du om barneoppdragelse, om religion, politikk, skole, eldreomsorg, festkultur, alkoholforbruk blant ungdom m.m. Velg et eller flere emner og skriv om det. Når du etter ei tid leser gjennom det du har skrevet, ser du kanskje at du har forandret deg. Kanskje har du fått nye meninger. Skriv litt om det. Du føler kanskje også at du er blitt bedre kjent med en interessant person – deg selv.

Dessuten – med ei velfylt idebok mangler du aldri emner når du skal skrive en tekst.

Arbeidet med boka gir deg også god øving i norsk slik at du blir en bedre språkbruker og skribent.

Graffiti – folkedikting i miniformat

Graffiti, pl. av graffito, italiensk.
Innskrift eller tegning røft risset inn eller
skriblet på en vegg

Alle skriver på veggene, unntatt jeg.
(Pompeii år 79)

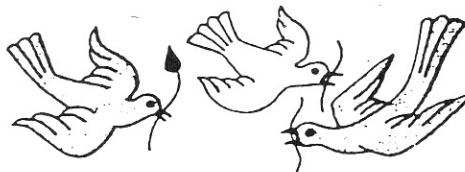
Alle har en eller annen gang skrevet noen ord på en vegg – og har på den måten fått utløsning for øyeblikkets behov for å meddele noe. Det bor således en graffiti-skriver i oss alle.

Graffiti er i slekt med mange andre kjente sjangerer som ordspåket vitsen, reglen, ordspillet, aforismen, reklameteksten og flere.

Mens graffitiene i Norge i 1960 og 1970-åra stort sett var begrenset til politiske slagord og tabuord, knyttet til kjønnslivet, har sjangeren i de senere år fått et mye bredere innhold. Nå har humor, poesi og personlige bekjennelser også fått sine uttrykk på veggene.

HVA KJENNETEGNER GRAFFITI-SJANGEREN?

1. Studer graffititekstene i samlingen nedenfor.
2. Sett opp en punktvis oversikt over typiske kjennetegn for graffiti-sjangeren.
3. Lag en samling graffititekster som dere monterer på oppslagstavla i klasserommet eller på et sentralt sted på skolen der mange kan ha glede av samlinga. Lag gjerne tegninger til graffititekstene.

Ville fugler flyr –
tamme fugler lengter.

Skap trivsel på skolen.
Bli hjemme!

Den som ler sist,
er treg i oppfattelsen.

Lev sunt!
Stjel dyr!
Løp fort!

Om sommeren
bytter menneskene land.

En tvilling kommer sjeldent
alene.

Norge ut av Golfstrømmen!

Vi er kommet hit til jorden for
å hjelpe hverandre.
Men hvorfor er de andre kom-
met?

Det betyr ulykke å falle ned fra
13. etasje.

Bevar skogen – spis en bever!

Bevar våre villdyr
– sylt en ulv.

Glem ikke å huske at du har en
dårlig hukommelse.

Før greide jeg aldri å fullføre
noe, men denne ga

En fugl i hånden – skiter på
fingrene dine.

Begrepene graffiti

Kvinnene ble født uten humor,
så de ikke skulle le av mannen.

Jogg – og dø sunnere.

og tagging må ikke
blandes sammen.

Tenk om det ble krig –
og ingen møtte opp?

Hold byen rein, spis ei due
hver dag.

Graffiti er en

Smil, og verden smiler til deg.
Gråt, og du blir våt i ansiktet.

Rein luft lukter rart.

kunstart, tagging

Et kyss er så lite
Når det skal deles på to.

Det er bedre å ha system i
rotet enn rot i systemet.

er hærverk.

Ta en skrivesjekk!

Hvordan er det med din formelle skriveferdighet? Hva er bra? Hva kan forbedres? Fyll ut sjekkskjermene nedenfor. Etterpå vurderer du det grundig med tanke på framtidig arbeid med norsk skriftlig.

FORMELL NORSK M.M.

1 ORTOGRAFI (rettskriving)

Jeg skriver mange ordfeil en del feil få feil.

Disse orda har jeg skrevet feil: _____

2 TEGNSETTING

Sett pluss foran de tegnene du er sikker i bruk av og minus foran de tegnene du er usikker i bruken av.

..... punktum, ... komma, ... hermetegegn (anførselstegn), ... kolon,
.....spørretegn, ... utropstegn, ... apostrof, ... bindestrek (orddeling).

Skriv en tegnsettingsregel som er nyttig å huske: _____

---

3 OG – Å

Er du sikker, usikker i bruk av og – å? (sett kryss)

Skriv den viktigste regeln når det gjelder bruk av og – å:

4 OPPSETT AV SKRIFTLIG ARBEID

Mener du at du må ofte mer oppmerksomhet på disse punktene:

(Fyll ut med ja eller nei)

Bruk av marger: _____ Bruk av avsnitt: _____

Avsnittsoverskrifter: _____ Fylle ut linjene bedre: _____

Andre punkter: _____

5 SKRIFTFORMING

Hvilke av bokstavene former du bra? _____

Hvilke bokstaver kan du skrive tydeligere? _____

Syns du bokstavstørrelsen din er bra? _____

Hva kan du forbedre når det gjelder skriften din? _____

Skriv det første verset av "Ja, vi elsker –" så vakkert du kan på baksiden av arket. Etterpå kan du teste kunnskapene dine i grammatikk: Hvor mange forskjellige ordklasser inneholder verset du har skrevet? Du bør finne ord fra de fleste, kanskje fra alle ti ordklassene, i dette verset.

Norsknytts midtsider

HYMONYMER – ord med smil i

Aldersheimen ble plassert ved fjorden slik at de eldre skulle få ro.

Denne perioden kan oppfattes som en vits. Hvorfor? Jo, ordet ro har dobbelt betydning. Ord som uttales og stavas likt, men som har dobbelt betydning, kaller vi homonymer. I språket vårt fins det mange slike ord. Her er noen eksempler: Rot, kort, mål, ball, krone, tang, egg, maske, kar, verk osv. En god del av homonymene bygges det vitser på.

Les tekstene nedenfor. Forslag til oppgaver:

- 1 Finn de ordene i hver tekst som har dobbelt betydning.
- 2 Foreslå et entydig ord eller uttrykk som kan erstatte homonymet i hver tekst.
- 3 Hvilken av tekstene syns du er best? Hvilken er dårligst? Sammenlign din vurdering med de andre i klassen.
- 4 Gå på jakt etter vitser og utsagn som inneholder homonymer. Lag en homonymsamling i klassen.

- a) - Jegeren skjøt vilt omkring seg.
b) En innsatt ble spurt om sin største interesse.
- Jo, sa han. - Politiet har alltid fengslet meg.
c) - Meld deg inn i skytterlaget og treff gode venner.
d) Læreren: - Nevn et dyr, Roger.
Roger: - Kaffen
Læreren: - Kaffe er da ikke noe dyr.
Roger: - Jo, far sier at nå er kaffen blitt dyr.
e) Hansen oppdaget en mann som lå og kavet midt ute ute elva.
- Hva driver du med der ute? ropte Hansen.
- Med strømmen! svarte mannen.
f) - Olsen har fått gebiss.
- Hvordan vet du det?
- Det kom fram da vi snakket sammen.
g) Annonse: - Stor båt til salgs. Båten er billig og lekker.
h) - Ble det ikke svært varmt for deg da du var i Syden?
- Nei, politiet skygget meg hele tiden.
i) - Vegene i dette distriktet er svært dårlige.
- Vegvesenet burde fått seg ei skrape!
j) - Kelner, hva er det som ligger på tallerkenen?
- En ål.
- Men den er jo i to deler.
- Ja, den er røket.
k) - Hva er likheten mellom et ungt menneske i vår tid og Jesus?
- Begge bodde heime til de var over 30 år, og hvis de gjorde noe, så var det et under.

1) Hva sier månen?

- Vi har alle våre problemer, sier månemannen.

Han titter ned i senga mi og ser gråteansiktet mitt.

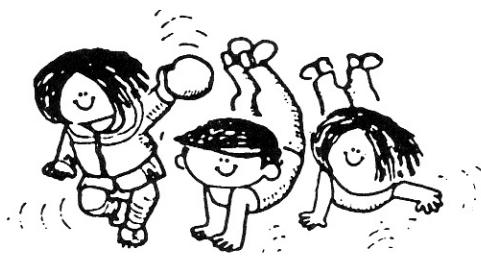
- Du har kjærlighetssorg, og jeg er full i natt.

Mu-no

HYMONYMER – på kryss og tvers

Hymonymer er ord som stavles og uttales likt, men har ulik betydning. Ordet krone kan f.eks. bety både en mynt og hodepynt – alt etter den sammenhengen det står i. I krysordet vil det stå: Mynt/hodepynt. Løsningen (nøkkelordet) blir her krone.

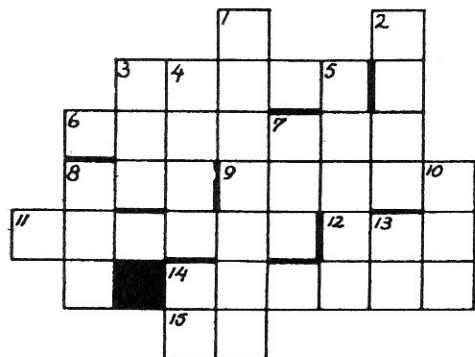
Kryss 1

Vannrett:

3. Trangt/eksploserte
6. Hatten/brødstykket
8. Kostbar/firfoting
9. Male/gå (om tida)
11. Dekke for ansiktet/ del av strikketøy (flertall)
12. Vrimle/stolt, overlegen
14. Svømmefuglene/bakdelene
15. Månefase

Loddrett:

1. Festene/lærkulene
2. Juling/sparekasse
3. Blyg/unngå
4. Eng/orm
5. Legge tak/sjarm
7. Mann/beholder
8. Basseng/brikkespill
10. Tre vokaler
13. Forkortelse for nummer (omvendt)
14. Artikkel

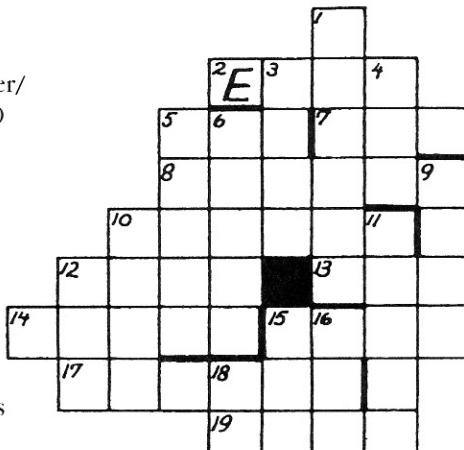
Kryss 2

Vannrett:

2. Jentenavn/ekte, fornem
5. Stor isflate/brette ut, spre
7. Bergtopp
8. Vakker/er utett
10. Krøllen/sangen
12. Husdyr/nikk
13. Skogsdyr/skjær/seileruttrykk
14. Steikeplate/si takk
15. Stort rovdyr
17. Er på tur/stiller opp (f.eks. en stige)
19. Mynt/er taus

Loddrett:

1. Hagesenger/sitteredskaper/retter ut (f.eks. en spiker)
3. Golv til sjøs/på bilhjulet
4. Hodeplagg/flamme
5. Stort hus/skrivepapir
6. Nå fram/geledd, linje
9. Hageredskap/ta med (f.eks. en bygning)
10. Ta bort ugras/liten dør
11. Hender/på bjørka
12. Naken/på grana
15. Ekkel/kjøreretning til sjøs
16. Mynt/legemsdel
18. Alfabetnaboer

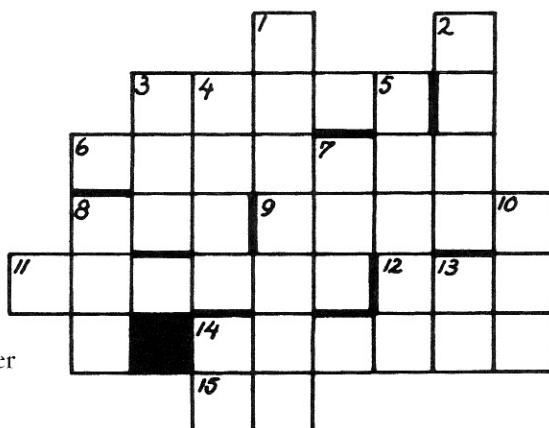
Kryss 3

Vannrett:

3. Trangt/eksploserte
6. Hatten/brødstykket
8. Kostbar/firfoting
9. Male/gå (om tida)
11. Dekke for ansiktet/ del av strikketøy (flertall)
12. Vrimle/stolt, overlegen
14. Svømmefuglene/bakdelene
15. Månefase

Loddrett:

1. Festene/lærkulene
2. Juling/sparekasse
3. Blyg/unngå
4. Eng/orm
5. Legge tak/sjarm
7. Mann/beholder
8. Basseng/brikkespill
10. Tre vokaler
13. Forkortelse for nummer (omvendt)
14. Artikkel

Tid for littera-TUR til London

Norsknytt besøker Shakespeare og Dickens

London har mange godbiter å by på for folk med litterære interesser. William Shakespeare, Charles Dickens og Arthur Conan Doyle er blant de beste forfatterne i verden i hver sine sjanger. Norsknytt besøkte alle disse på ulike museer i London. Likeens berømte bibliotek, spesielle boklader og antikvariater som fins i stort antall i verdensbyen.

Europas største bokhandel

Waterstone`s bokhandel på Piccadilly Circus sentralt i London, har bøker i fem store, oversiktliges etasjer. Her kan en bokglad person oppholde seg i lang tid. Et besøk på barneavdelingens fyldige felt "Da jeg var liten - " viser hvor mye felles kulturstoff for unge lesere som fins på tvers av landegrensene. For den som reiser, er det alltid oppkvikkende å møte gamle kjente i nye omgivelser. I bokhandelen stod kjenningene i rad og rekke.

Det er nok å nevne navn som H. C. Andersen, Astrid Lindgren, Mark Twain, brødrene Grimm, Charles Dickens, Jonathan Swift, Tove Janson, Snorre Sturlason, Daniel Defoe, William Shakespeare, J. R. Tolkinen, J. Verne, Servantes, Robert L. Stevenson og A. A. Milne.

Tro om et flertall av dagens norske unge forbinder eventyrlige situasjoner og fargerike litterære personer med disse navnene? De store internasjonale forfatterne har tradisjonelt fått liten plass i norskimene. Kanskje blir det bedre når ny læreplan tas i bruk. Uten kjennskap til de eviggrønne litterære perlene vil den oppvoksende slekt stå utenfor i samtaler og når kultur presenteres i ulike former. Kjennskap til internasjonal kultur er en del av allmenndannelsen. Når menneskelige egenskaper og spesielle situasjoner skal tydeliggjøres, blir det ofte vist til personer og opptrinn som verdensberømte forfattere har skapt. Så tydelig står slike personer for oss, at vi kan gripe oss i å tro at Romeo og Julie, Gulliver, Oliver Twist, Don Quijotes, Emil i Lønneberget og andre fiktive personer og vesener virkelig har levd.

Shakespeares Globe-teater er formet som en O.

I London fins det et berømt rundt teater. Det ser ut som det er bygget som en o. Men egentlig er det 20-kantet. Scenen og en del av publikumsplassene ligger under åpen himmel. Derfor framføres de berømte skuespillene av Shakespeare i den varme årstid, fra og med mai til og med september. For å holde seg til tradisjonen, spilles det bare på ettermiddager, uten kunstig belysning – og bare når været tillater det.

Teaterbygget er en rekonstruksjon av The Globe Theatre fra 1599, der William Shakespeare og skuespillerne hans spilte. Globe-teatret ligger på den sørlige siden av Themsen, på Banksiden. Allerede i 1613 ble teatret ødelagt av en brann under en framføring av Hamlet. I tilknytning til det nybygde teatret er det nå reist et imponerende museum. Her kan turister og andre gjøre seg kjent med teaterhistorien fra Shakespeares tid og fram til i dag. Vi kan se hva de brukte som blod og få demonstrert hvordan tordenværet i Macbeth ble skapt.

Da Norsknytt besøkte Globe-teatret i februar i år, snødde det på den ærverdige scenen. Grupper av skole-elever i skoleuniformer besøkte museet. Jentene hadde foldeskjørt i skotsk-rutet stoff og jakke, guttene var kledd i hvit skjorte, slips og dressjakke. Til museumsbesøket hadde de øvd inn korte scenebilder fra flere av Shakespeares skuespill. Teaterpedagoger ved museet hjalp til med finpussing av stoffet før elevene i gruppevis slapp ut på friluftscenen.

En gruppe viste her Romeos kjærlighetserklæringer til Julia. En lang rekke Romeo-er med hånden på hjertet framførte de hete ordene til en like lang rekke Julia-er. En annen gruppe

viste forspillet og utførelsen av drapet på Julius Cæsar. Eleven som spilte Cæsar, hadde nettopp lært å falle på korrekt teatervis. Han høstet stor applaus for denne prestasjonen både fra medelever og turister - mens snøen falt lett over scenen!

Innstuderingen av Shakespeare-tekster som forarbeid til besøket, bidrog sikkert til å forsterke elevenes forventninger til Shakespeare-dagen. At dagen ble minneverdig og utbytterik for elevene fikk vi både se og høre. Flere av dem ga uttrykk for at det var spennende og morsomt å få spille på den berømte scenen. Det er viktig at elevene selv får bidra med noe når de besøker arbeidsplasser, museer, kulturinstitusjoner og lignende. Vertskapet setter alltid pris på slike gjenytelser. Ved små idedugnader i forkant av besøkene finner elevene fram til ulike former for aktiviteter som kan passe for de fleste arrangementene som de skal delta i.

Sherlock Holmes "treffes" fremdeles i 221 b Baker Street

I 221 b Baker Street ligger Sherlock Holmes-museet. Her lot dikteren mesterdetektiven bo sammen med sin assistent dr. Watson i 25 år. På museet kan vi se hvordan de to herrene levde i Viktoria-tiden. Voksfigurer viser situasjoner fra bøkene. Bilder, møbler, redskaper m.m. bidrar til å gjøre miljøet levende.

Den berømte forfatteren Sir Arthur Conan Doyle som har skapt personene og miljøet omkring dem, sitter livaktig ved et skrivebord med sin penn. Han grubler sikkert på nye kriminalgåter. Ikke rart at han ser gusten ut, for det var skikkelig kaldt også dette museet da vi besøkte det i februar måned.

Til tross for at Conan Doyle døde i 1930, "lever" hans detektivhelt Sherlock Holmes fortsatt. I påsken 2005 møtte vi ham på TV i NRKs påskekrim. Kritikerne belønnet da Holmes med både fem og seks på terningene sine.

Charles Dickens viste i bøkene sine fram sosial urett og hykleri

Charles Dickens (1812 – 1870) er ansett som den mest populære engelske forfatteren i sitt eget århundre. Romanen "Store forventninger" ble i 2002 kåret som bok nummer fire i verdensbiblioteket. Forfatteren John Irving skriver at han tror denne romanen har den mest fullkommen utarbeide intrige av alle engelskspråklige bøker. Samtidig lar den seg aldri avlede fra sitt forsett om å røre leseren til latter og tårer.

Ei spesiell hending kom til å prege hele livet til Charles Dickens: Da Charles var 12 år, ble hans far, John, satt i gjeldsfengsel. Charles, som var en meget følsom gutt, ble tatt ut av skolen og satt til å arbeide i en fabrikk for å skaffe penger til familien. Skammen over den fornredelsen som familien ble utsatt for, finnes som en mørk undertone i Dickens diktning.

Da Charles var gutt, vandret han en dag sammen med sin gjeldstyngede far forbi det mest fornemme hus i bydelen. Faren pekte på huset og sa til sønnen at her kunne han en gang få bo dersom han var flittig og pliktoppfyllende. Så ville livet det slik at Charles som voksen i en periode kom til å eie nettopp dette huset. Mange syntes diktinga til Dickens var for fanatasifull. De burde satt seg bedre inn i dikterens liv og sett at det som kan virke uoppnåelig, kanskje ikke alltid er det!

Charles Dickens bodde på 15 forskjellige boliger i løpet av sitt 58 år lange liv. Nå er det bare det georgianske, terrasseformende huset i Doughty Street 48 i Bloomsbury som står. Her bodde dikteren fra 1837 til 1839. Her, i Dickens House Museum, kan besøkende se originalmanuskripter, førsteutgaver, malerier m.m. og få et inntrykk av miljøet i det dickenske London. I dagligstuen henger det omfattende Dickens Family Tree.

Nå er det på tide at du skriver **BOKA OM MEG SELV**

A Innledning: NOEN FAKTA OM FORFATTEREN

Her bør du ha med fullt navn, fødselssted, fødselsdag og år. Din vekt og lengde nå, litt om hårfarge og utseende ellers. Hobbyer, yndlingsrett og yndlingsklær. Favoritter innen musikk, sport og litteratur og andre fakta som du syns er viktig å få med.

B Hoveddel: Boka bør minst ha **sju** kapitler. Du kan gjerne skrive i **forskjellige sjanger**, som for eksempel dikt, skuespill, fortelling, referat, brev, tegneserie m.m. Tegninger, illustrasjoner, fotografier frisker opp.

Forslag til **kapitteloverskrifter:**

1. Det første jeg husker
2. Barndommens sommer eller vinter
3. Leker jeg husker
4. Lekekamerater
5. Slik var julen
6. Min første sykkel
7. Da vi flyttet til ...
8. Dyr jeg husker
9. På landet hos ...
10. I byen hos ...
11. Jeg begynner på skolen
12. Gamle mennesker jeg husker godt
13. Søsken
14. Klasskamerater
15. Minne fra småskolen
16. Sykdom
17. På ulovlige veier
18. Sommerferie
19. Idrettsdag
20. Uhell
21. På reise til ...
22. Forelsket
23. Da jeg vant ...
24. Da jeg tapte
25. Det var spennende
26. Det var trist
27. Sorg
28. Det beste jeg vet
29. Gode kamerater
30. Den dagen da ...
31. Filmen jeg husker
32. Boka jeg husker
33. Det laget jeg selv
34. Da ..... døde
35. Heimstedet mitt
36. Der trivdes jeg godt
37. Konfirmasjonen
38. Glede
39. Tanker
40. Akkurat nå

C Avslutning: Skriv om dine framtidsplaner, dine ønsker, håp og drømmer.

Dersom du kommer på andre overskrifter enn dem som er nevnt her og som du liker bedre, må du selvsagt bruke dem.

Ei jente som hadde arbeidet mye med BOKA OM MEG SELV, fortalte at da det brøt ut brann heime hos henne, var det denne boka hun først plukket med seg da hun skulle redde eiendelene sine fra flammene!

Hvem skrev hva?

Greier dere 38 rette?

1 Kva heiter hovudpersonane?

Nedanfor står tekstdrag frå fem kjente songar. Skriv namnet på hovedpersonen i kvar av desse songane.
(To av namna er jentenamn)

1. «Vi bur oppå ein plass der som ingen skulle tru at nokon kunne bu»

.....

2. «No vil eg bort og gifta meg og rydja meg ein gard.»

.....

3. «Han bytta bort kua fekk fela igjen.»

.....

4. «Har du sett min villa, min Villa Villekulle...»

.....

5. «Å kjære mi Kari gjer pølsa di feit.»

.....

2 Hvilke forfattere har skrevet om disse personene?

(Du kan velge blant forfatternavna i rammen nederst på arket.)

1. Emanuel Desperados, Ludvig

.....

2. Matilda, Danny

.....

3. Robinson Crusoe, Fredag

.....

4. Sofie

.....

3 Sett inn navna som mangler på de åpne linjene. (Forfatternavna fins hulter til bulter i ramma nedenfor.)

1 _____ verden
av _____

2 Pelle og _____
av _____

3 _____ Crusoe
av _____

4 Kristin _____
av _____

5 _____ Brumm
av _____

6 Hedda _____
av _____

Velg mellom disse forfatternavna:
Daniel Defoe
Sigrid Undset
Henrik Ibsen
A. A. Milne
Jostein Gaarder
Ingvar Ambjørnsen

5. Frida (med hjertet i hånden)

.....

6. Rosa, Bononi

.....

7. Brødrene Løvehjerte

.....

Torunn Lian,
Knut Hamsun,
Roald Dahl,
Kjell Aukrust,
Astrid Lindgren,
Jostein Gaarder,
Daniel Defoe

4 Kven har diktat desse songane?

Vel mellom diktarnamna.

1. Blåmann,
Blåmann, bukken
min

2 Mellom bakkar og
berg

3 Gud signe vårt dyre
fedreland

4 No livnar det i lundar

5 Det lyser i stille gren-
der

6 Fagert er landet -

7 Du skal få ein dag i
mårà

8 Å Vestland, Vestland

9 Vi skal ikkje sova
burt sumarnatta

10 Vårsøg

Aslaug Låstad Lygre
Ivar Aasen, Tore
Ørjasæter, Elias Blix,
Elias Blix, Hans
Hyldbakk, Anders
Hovden, Aa. O. Vinje,
Jakob Sande, Alf
Prøysen

5 Skriv ned namna på forfattarane som har skrivi om desse personane?

(Du kan velge mellom forfattarnamna i ramma nederst på arket.)

1. Kristin Lavransdatter

2. Pelle og Proffen

3. Gulliver

4. Peer Gynt, Terje Vigen

5. Charlie, Willy Wonka

6. August, Mack, Isak Sellenrå

7. Jordmor-Matja, Teskeikjerringa

8. Emil i Lønneberget

Jonathan Swift, Henrik Ibsen, Knut Hamsun,
Alf Prøysen, Roald Dahl, Astrid Lindgren,
Sigrid Undset, Ingvar Ambjørnsen

Norsk kryss 2 – 2005

Kryss A

- Vassrett:**
1. --- spelmann
  3. Hospital
  7. Land i Europa
  9. Trege, langsame (omvendt)
  11. Motsett av *inn*
  12. Fin gris
  14. Skaldyr
  17. Beltet (omvendt)
  18. Gruppe på tre musikarar
  19. Motsett av *gammalt*
  20. Tal
  21. Verktøy som finst på tresløyden

18 vassrett i kryss A

Kryss B

- Vassrett:**
1. Land i Europa
  6. Preteritum (fortid) av å *skyte*
  8. Presens (notid) av å *vere*
  11. Motsett av *fast*
  12. ... de Janeiro, by i Brasil
  13. Gutenamn
  15. Himmelretning
  17. Sanseorgan
  19. Farge i flagget vårt
  22. Fiende
  23. Ujamn, knudrete
  24. Ferd, tripp, utflukt
  27. Falle, stupe
  28. Varmen

Kryss C

- Vassrett:**
1. Nr. 18 i alfabetet
  4. Møbel
  6. Til å binde med
  10. Ordklasse
  12. Treslag
  13. Gir varme
  15. Raskt fly
  16. Teikn for romartal 5
  17. Bakparten
  19. Falsk
  20. Antonym til *gammal*
  21. Strid, trassig
  22. Del av skodespel
  23. I vers
  25. Jentenamn
  27. Visesongaren (framandord)

Loddrett:

1. Skred
2. ... os, sjømann
3. Vekene før jul
4. Setningsledd
5. Setningsledd
6. Bakparten
7. Ukjend (framandord)
8. Del av Bibelen (fork.)

Loddrett:

1. Skinn med hår
2. Belegg på jern o.l.
4. Ta på seg klede
5. Årstad
6. Hylte, ropte
8. Av same meinung, samd
10. Olsen, Eva, Jan, Hansen o.l.
12. Ullprodusent
13. --- rauda skjerset
14. Storfugl
15. Setje føtene på bakken
16. Lovord, skryt

Mange av orda du skal finne i kryss A og B, er diftongar.

Vassrett:

1. Land i Europa
6. Preteritum (fortid) av å *skjere*
8. Presens (notid) av å *vere*
11. Motsett av *fast*
12. ... de Janeiro, by i Brasil
13. Gutenamn
15. Himmelretning
17. Sanseorgan
19. Farge i flagget vårt
22. Fiende
23. Ujamn, knudrete
24. Ferd, tripp, utflukt
27. Falle, stupe
28. Varmen

Loddrett:

1. På foten
2. Preteritum av å *skjere*
3. ... tokeino i Finnmark
4. Snylte-insekt, kan leve på menneske
5. Nektingsord
7. Meine, hevde
9. Uorden
10. Motsett av *tørre*
11. Blad
14. Frakte, skikke
15. Gutenamn (tittel på ei bok av Bjørnstjerne Bjørnson)
16. Motsett av *søtt*
18. Jentenamn
20. Forkorting
21. Fugl
25. Hyl, skrik

Eigedomspronomen (fleirtal)

11. Antonym til *sur*
14. Tidsavsnitt (fork.)
16. Ordklasse
18. Preteritum av *finne*
19. Husdyr (omvendt)
21. Antonym til *søt*
24. To vokalar
26. Månefase

Bruk dei store trykkbokstavane når du løyser kryssord!

A B C D E F G H I J K L M N
O P Q R S T U V W X Y Z Æ Ø Å

Norsk kryss 2 – 2005

Nynorsk

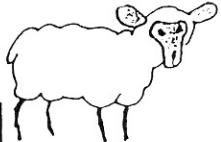
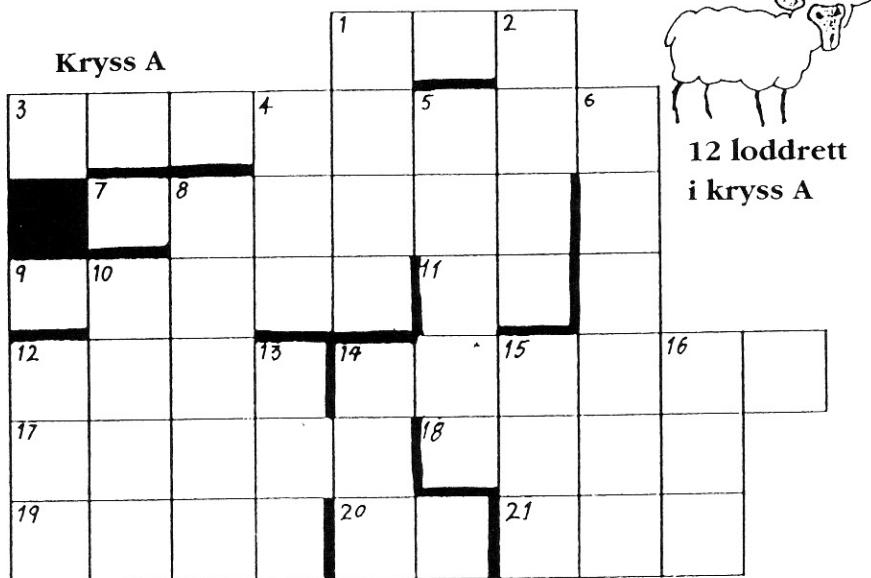
Emne: Synonym

Løysinga sender du til NORSK-NYTT v/Jon Hildrum, postboks 399, 7801 NAMSOS innan 5. september 2005. Du deltek da i loddtrekninga om ungdomsbøker.

Litteraturnøttene må også knekkjast om du skal vere med i trekninga om bøker.

Knekk litteraturnøtter
Nedanfor står namn på ti kjente forfattarar.

Kryss A

**12 loddrett
i kryss A**

Kryss

B

**Henrik Wergeland, Alf Prøysen,
Sigrid Undset, Snorre Sturlason,
Henrik Ibsen, Ludvig Holberg,
Petter Dass, Jostein Gaarder, Ivar
Aasen, Knut Hamsun**

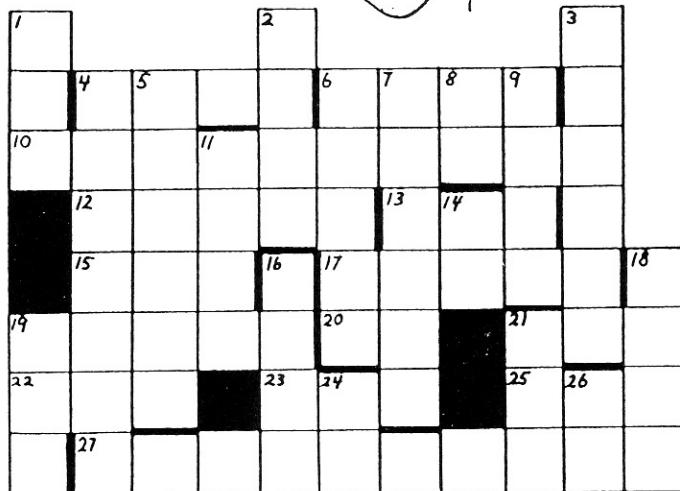
1. Skriv namna på forfattarane i tidsrett (kronologisk) rekjkjefølgje etter fødselsåra. Den eldste skal stå først osv.

2. Bak kvart forfattarnamn skriv du tittelen på tekst (roman, skodespel, song e.l.) av forfattaren.

Skriv vakkert og tydeleg på baksida av arket.

Kryss C

Namn: .....

Klasse: .....

Skule: .....

Adresse: .....

Kva syns du om vanskegraden?

lett   middels   vanskeleg

Norsk kryss 2 – 2005

Bokmål

Emner: Synonymer, antonymer og fremmedord

Kryss 1

Vannrett:

1. Synonym til uttaler
4. Antonym til mett
7. Synonym til forkaste, kassere
8. Antonym til dag
9. Antonym til frisk
10. Synonym til ledig, ubundet
12. Asbjørnsen og ..., eventyrsamler
13. Synonym til søvnige

Loddrett:

1. Antonym til søtt
2. Synonym til greie, klare (omvendt)
3. Synonym til ordne (om senger)
4. Antonym til hvitt
5. Antonym til flittig
6. Antonym til slurvet
8. Nr. 14 og nr. 6 i alfabetet
9. Belegg innvendig i murpipa
11. Sport (omvendt)

1 vannrett i
kryss 4

Kryss 2

Emne: Fremmedord

Vannrett:

2. Førsteklasses (fremmedord)
6. Undersøk!
8. Skillelinje (mellom naboland)
10. Fotoapparat (fremmedord)
11. Glaner, glor
15. Hodeplagg
16. Adam og ...
17. Himmel-legeme
18. Antonum til vinner
20. Tiltar, vokser
22. Guttenavn
23. Vertshus, liten kafé
24. Lite stykke
25. Brutto – tara = -----
27. Spiss redskap
28. Spiser

Loddrett:

1. Verktøy som snekkeren bruker
2. Utmerkelse, belønning i konkurranser
3. Røver, overfaller
4. Talle (omvendt)
5. Del av teaterstykke
6. Lykkønsket
7. Titte
9. Alfabetnaboer
11. Antonym til tenne
12. Gjenoppføring, f.eks. av et TV-program (fremmedord)
13. Fantastisk fortelling
14. Merkelige, underlige
20. Stor fugl
21. Lage uorden
22. Alfabetnaboer
26. Par (omvendt)

Kryss 3

Emne:

Synonymer og antonymer

Vannrett:

1. Synonym til glad, lystig
7. Antonym til skilles
9. I bålet (omvendt)
11. Synonym til tilbakereise (fremmedord)
14. Synonym til stort rom
15. Synonym til fottøy
16. Synonym til søvnige
18. Synonym til krangler
20. Synonym til sta
22. Synonym til mosjon
23. Synonym til skrike
24. Antonym til tømme (f.eks. om et billass)

Loddrett:

1. Antonym til lytt
2. Antonym til inne
3. Antonym til dagene
4. Synonym til lever, eksisterer
5. Synonym til stemmer
6. --- Glomstulen
7. Antonym til finner
8. Antonym til søtt
10. Antonym til huske
12. Synonym til korrigere
17. Synonym til sørgeelig
19. --- spelmann (omvendt)
21. Antonym til dårlig, mangelfull

5

Hvilket av disse ordene betyr:

1. å diskutere
- a) debutere b) debattere
- c) debitere
2. å oppheve
- a) annektere b) annonser
- c) annullere
3. uklar
- a) diffus b) differere c) distré
4. høytidelig
- a) sentrum b) serum c) seriøs
5. ensformig
- a) monolog b) monoton
- c) monogram

Norsk kryss 2 – 2005

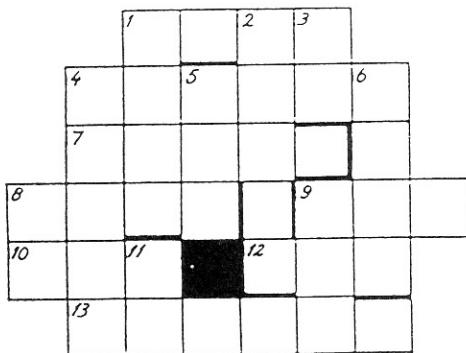
Bokmål

Emner: Synonymer, antonymer og fremmedord

Løsningen sender du til NORSKNYTT v/Jon Hildrum,
postboks 399, 7801 Namsos, innen 5. september 2005.
Du deltar da i loddrekningen om ungdomsbøker.

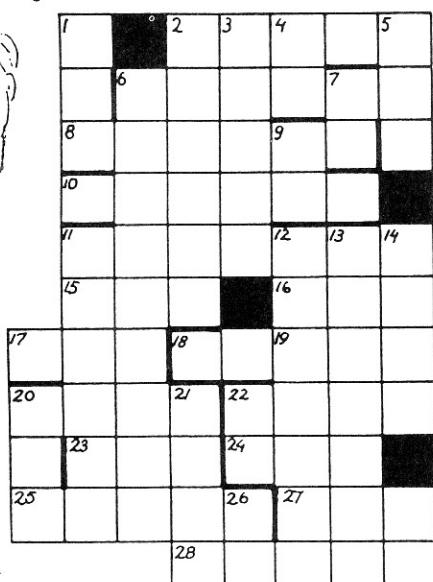

Kryss 1

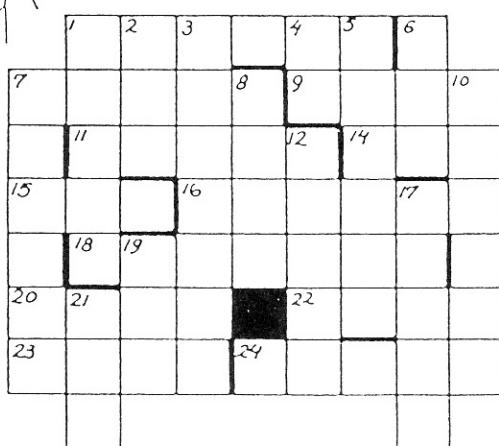

1 vannrett i kryss 4

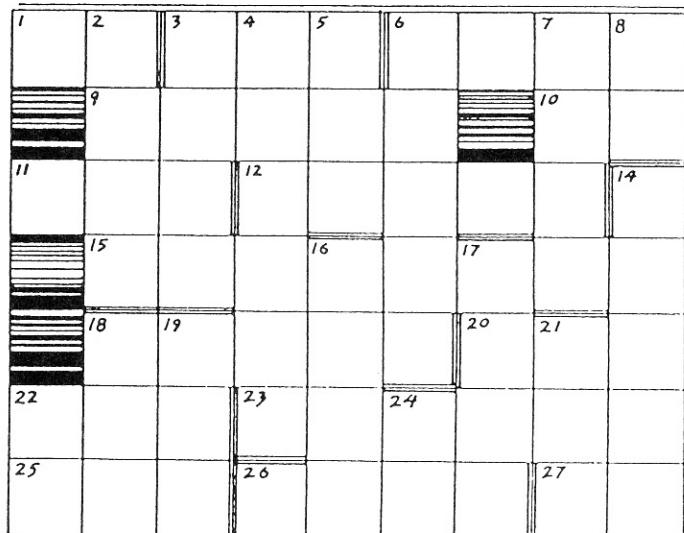
Kryss 2

Kryss 3

Kryss 4

5 Fremmedord som likner hverandre

Skriv løsningsbokstaver inn i skjemaet

1	2	3	4	5

Navn: _____

Klasse: _____

Skole: _____

Adresse: _____

Hva mener du om vanskelighetsgraden på oppgavene? (kryss av)

lette middels vanskelige

Tentamen i norsk hovedmål

Bokmål

Til eleven: Du skal skrive EN av oppgavene.
Skriv nummer og overskrift på oppgaven din.

LANGSVARSOOPGAVER

1 VISDOMSORD

Nedenfor står noen visdomsord. Ofte ble slike tekster formet som små vers.

Enderimet gjorde det lett å huske tekstene. Les visdomsordene. Hvilke tanker gir de deg?

Han er godt verd
som er godt lærde.

Den folen ein ikkje kan få,
lyt ein finne eit lyte på.
(lyte=feil, mangel)

Når lukka er best,
skal ein passe seg mest.

Rett regnskap
gir godt vennskap.

Alle vil store være,
men ingen vil sekken bære.

Når sola går ned i vest,
arbeider den late best.

Det vakre blir styggare
dag for dag,
men det stygge
står ved lag.

Bruk ett av disse visdomsorda som utgangspunkt for en tekst. Velg en sjanger som du syns passer. **Lag overskrift selv.**

2 KJÆRESTER

Hvilke tanker får du når du leser ordet kjærestester? Skriv om det.

Velg selv en passende sjanger. Du kan gjerne flette et dikt inn i teksten.

Lag overskrift selv.

3 FØRSTSE KAPITTEL

“Vinden hadde lagt seg, og sola stod lavt da båten gled inn i vika og med en svak, skrapende lyd fikk kontakt med sandstranda...”

Hvilken bok begynner slik? Ingen!
Med disse linjene kunne være begynnelsen på en bok.
De kunne være begynnelsen på den boka du vil skrive.
Hva skulle den handle om?
Hvem skal være med?
Skriv det første kapitlet i “din” bok.

Du kan gjerne bruke denne innledningen, men du kan også lage din egen.

Overskrift: Første kapittel

4 ET DYR I HOVEDROLLEN

Skriv en tekst der et dyr er hoved-person. Du kan velge mellom disse sjangrene: eventyr, intervju, avisreportasje, brev, artikkel, hørespill eller fortelling.

Overskrifta skal inneholde artsnavnet på det dyret som er hoved-person.

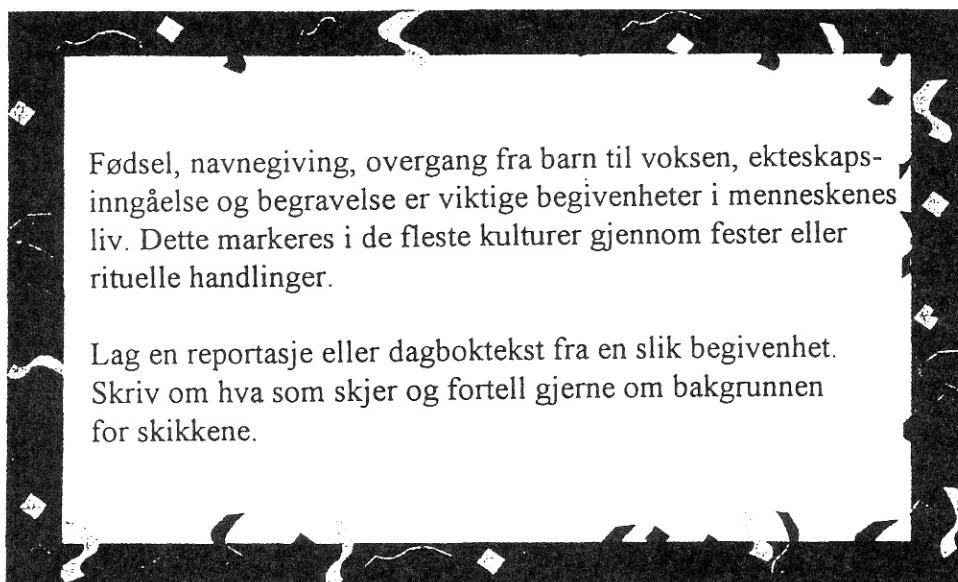
5 SORG

Farmor er død.
Jeg forstår det ikke, er helt øtum.
Farmor død.
Sitter i kirken ensom, entåre triller.
Farmor min eneste venn er død.
I avisen:
Et krasji i Sverige.
En norsk dame død, 63 år gammel.

Jan Roger

Jan Roger (11 år) har hatt SORG som tittel på diktet sitt. Hvilke bilder, tanker og følelser gir dette diktet deg? Kanskje minner diktet deg om en sorg du selv har hatt. Skriv en tekst om sorg. Velg selv sjanger. Her er noen forslag: Fortelling, essay, nekrolog (minnetale), brev, dagbok, dialog, dikt. Lag overskrift selv.

6 EN VIKTIG BEGIVENHET

Fødsel, navnegiving, overgang fra barn til voksen, ekteskapsinngåelse og begravelse er viktige begivenheter i menneskenes liv. Dette markeres i de fleste kulturer gjennom fester eller rituelle handlinger.

Lag en reportasje eller dagboktekst fra en slik begivenhet. Skriv om hva som skjer og fortell gjerne om bakgrunnen for skikkene.

Overskrift: En viktig begivenhet.

7 “URETTFERDIG ALTSÅ!”

Nå og da hører vi at personer kommer med dette utbruddet. Kanskje har du også brukt det selv når du er misfornøyd med en eller annen sak eller avgjørelse. Gjør rede for saken eller avgjørelsen du var misfornøyd med. Forklar også hvorfor du syntes den var urettferdig, og grei ut om hvordan du mener saken burde vært løst.

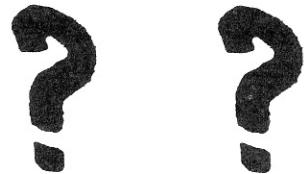
Form teksten din som et leserinnlegg til lokalavisa eller som en artikkel. Finn selv en passende overskrift.

8 CHRIS

(...) De tok ham imellom seg og trakk ham bort til et tre, vred hendene hans bak ryggen og bandt håndleddene hans først, så bandt de ham fast til treet.

Chris prøvde å overbevise seg selv om at han ikke var med på dette, at dette ikke hendte ham, men en helt annen. (...)

Tigrene finner formen, Pål Gerhard Olsen

Hva har skjedd? Hva skjer videre? Skriv en fortelling

Overskrift: Chris

9 TALE PÅ AVSLUTNINGSFESTEN

SKOLESLETT

I sitrende spenning, forsiktig
kom de inn i salen,
sommerpynta og lettere
høytidsstemte elever.
Ugjenkallelig var
dagen der.
En og en skal de fram for å
få sine vitnemål.

Ill.: Harald Aadnevik

Du er ferdig med grunnskolen.

Skriv den talen du ville holde på avslutningsfesten der både lærere, elever og familie er til stede.

Lag overskrift selv.

FROKOST.

Når jeg kommer på gangen vår
lukter det
te.

Når jeg kommer på kjøkkenet
lukter det

Mat

Når jeg setter meg til bordet, står maten alt der.
* * * * * * * *

Med et glass melk pr dag

holder jeg meg i form.

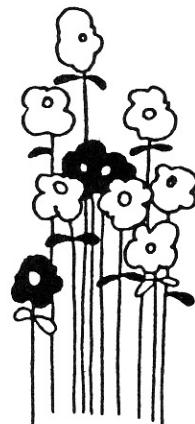

Tonje S.

ORDGÅTER – bygg ut ord

Nedenfor ser du 10 smådeler av lengre ord.
Hver av disse ordene er tatt ut fra lengre ord, f.eks.

T R Ø N D E L A G
↓
ØNDE

Alle orddelene er tatt inne i ordene.

Oppgavene blir:

Finn ord der hvert av utsnittene passer inn.

Ordene du foreslår, kan gjerne være sammensatte ord.

Ordene (hele ordet eller delene det er sammensatt av) må finnes i norske ordlister.

1. -egy- = _____	6. -eskj- = _____
2. -sgj- = _____	7. -eri- = _____
3. -nter- = _____	8. -ksik- = _____
4. -rled- = _____	9. -agas- = _____
5. -nskj- = _____	10. -iker- = _____

Ordstafett

	A	B	C	D
1	STANSE			JUMPE

A og B er synonymer, B og C er rimord, C og D er synonymer.
Finn B og C!

	A	B	C	D	E
2	SELEM				SMÅ

A og B er antonymer, B og C er rimord, C og D er synonymer.
D og E er rimord.
Finn C – B og D.

Syng og skriv

Syng om venner

Melodi: Se min kjole...

Hør på Wenche,

kvitser som ei lerke.

Hun sprer glede

med et godt humør.

Trimmer med "Lassie",

strigler store hester.

Trivs på fjellet,

ærlig når det snør.

Petter tegner;

skribler, sôler, maler.

Tusj på nese,

fingre, bake, tær.

Han sitter bakerst,

prater høyt og mye.

Trivs i køyen

under store trær.

Ole Kristian,

lys og lett i toppen.

Lang og spretten,

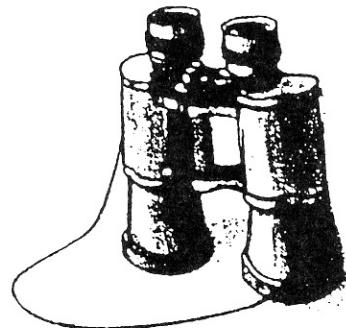
knasker stott på sott.

Spiller på tuba'n

slik at buset rister.

Ler av alt som andre

syns er sprøtt.

Syng sangen, svar på oppgavene

A Skriv om personene. Velg sjanger selv

Bruk de opplysningene du får i sangen. Skriv mer om en av personene. Velg selv en sjanger som passer.

B Dialog

To av personene i sangen møtes. Skriv dialogen mellom de to.

C Etterlysing

En av personene er forsvunnet. Skriv ei etterlysing. Her må du selv diktet til flere opplysninger enn dem som fins i sangen.

D Avisnotis

Det har hendt noe med en eller flere av personene i sangen. Avisa skrev om det. Hvordan lyder avisnotisen?

E Sang

Lag flere vers på sangen. Du kan skrive om klassekameratene dine eller diktet fritt.

F Tegn

Lag tegninger av personene i sangen slik du ser dem for deg.

G Novelle

Skriv ei novelle der en eller flere av personene i sangen medvirker.

H Brev

Wenche skriver et brev til Petter.

Hvordan lyder dette brevet? Petter skriver svarbrev til Wenche. Hvordan lyder brevet til Wenche?

I Fri oppgave

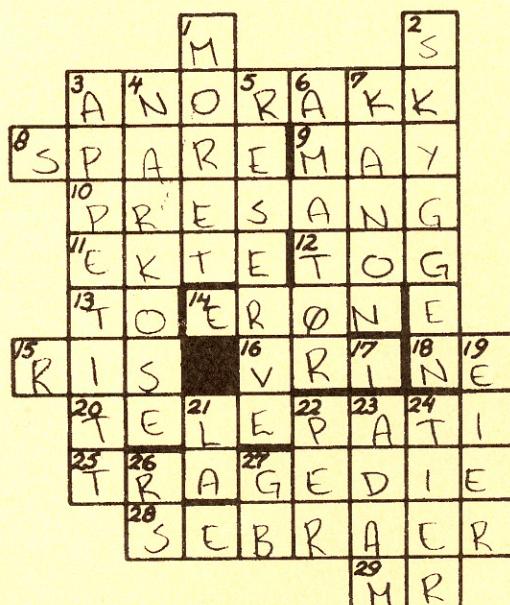
Bruk opplysninger fra sangen. Dikt til flere punkter. Velg oppgaveform og sjanger selv.

Flere enkle sanger med oppgaver til fins på norskkassetene 1, 2 og 9. Kassettene kan bestilles hos Norsknytt.

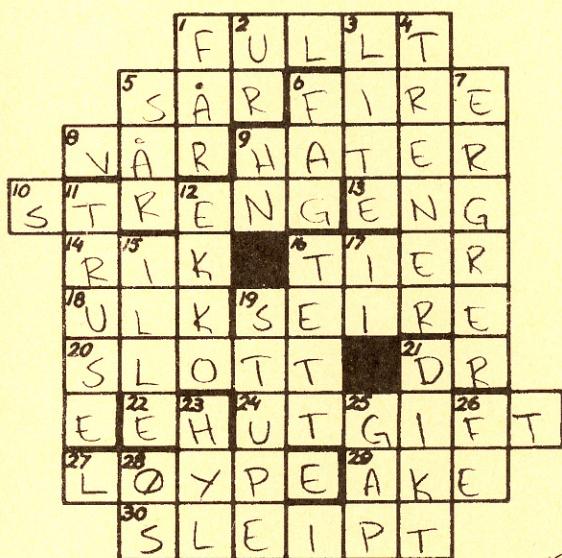
Kryssordløsninger 1 – 2005

Bokmål

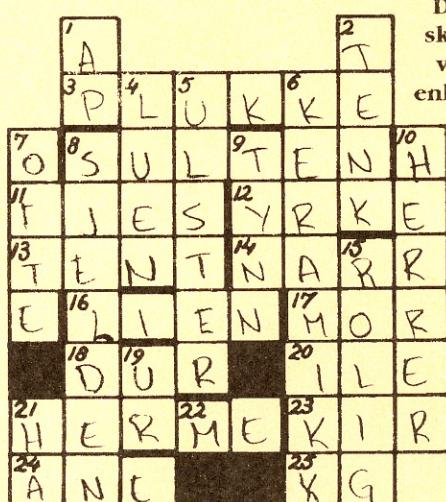
Kryss A

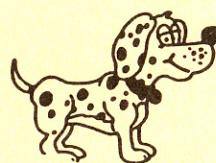
Kryss B

Kryss C

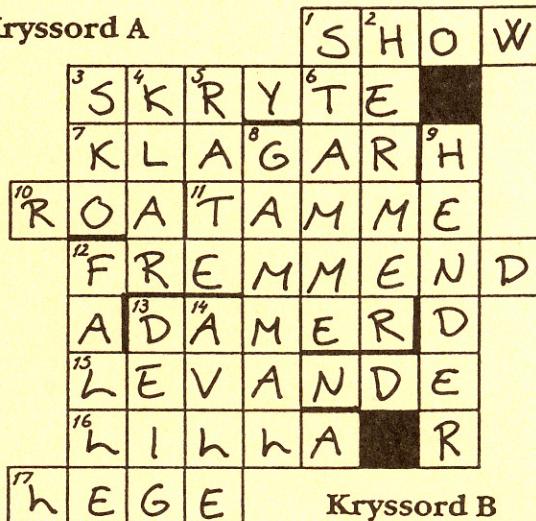

Nynorsk

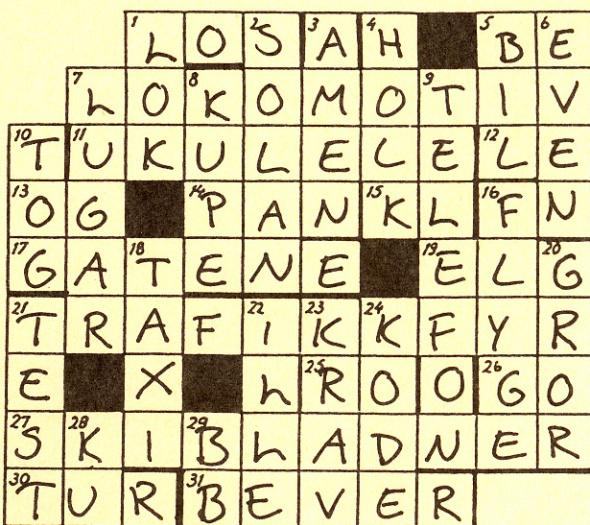

5 vassrett i kryss C

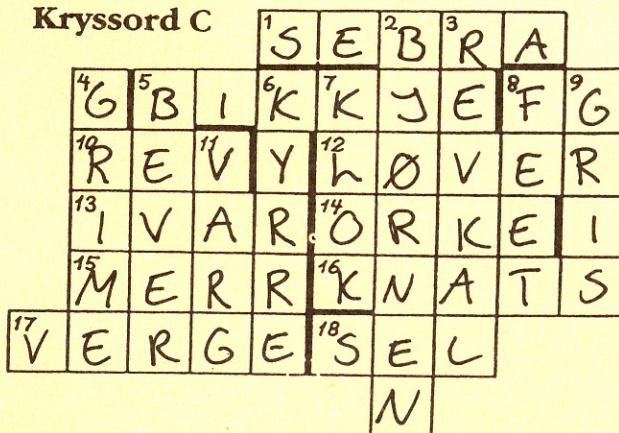
Kryssord A

Kryssord B

Kryssord C

B-blad

Returadresse:
Norsknytt
PB 303
7601 Levanger

Norsknytt

Norsknytt 2 – 2005

Innhold

- 1 Delta i jubileer og markeringer
Bussbilletten og bruksanvisningen er sakprosa
- 2 Kryssordvinnere i Norsknytt 1 – 2005
Elevene planker stoff fra internett
- 3 Ta i bruk flere språklige virkemidler
- 4 Flyets historie, studer en sakprosatekst
- 5 Figurdikt, bildebokstaver og bildeord
- 6 Lag svar-replikker
- 7 Prøv deg som omsetjar
- 8 Finn ord med diftonger i
- 9 Nordmenn best i grannespråkforståing
- 10 Sett seksten sjanger på rett plass
- 12 Hvilke dialekter snakker disse personene?
- 13 Ideboka mi, ei bok av varig verdi
- 14 Graffiti – folkedikting i miniformat
- 15 Ta en skrivesjekk

NORSKNYTT'S MIDTSIDER

- 16 Homonymer – ord med smil i
- 17 Homonymer på kryss og tvers
- 18 Norsknytt besøker Shakespeare og Dickens
- 20 Boka om meg selv
- 21 Hvem skrev hva?
- 22 Norskkryss 2 - 2005, nynorsk
- 24 Norskkryss 2 - 2005, bokmål
- 26 Tentamen i norsk, bokmål
- 30 Frokost, elevdikt
- 31 Ordgåter, bygg ut ord
- 32 Syng og skriv: Syng om venner
- 33 Kryssordløsninger 1 - 2005

Elskov på bånn

Ei blekksprut-jomfru nedpå bånn,
hun elsket en blekksprut-gutt sånn.
Støtt rusla de sammen
i elskovsglad gammen.
Holdt hånd i hånd, hånd i hånd, hånd.
J.H.